ועבודה. חמורה שדוחה את השבת מפסיקה להצלת נפש: ומה מילה.

שהיא תיקון אחד מאיבריו של אדם דוחה את השבת לפי שחייבין

עליה כרת לאחר זמן כך שנויה בתוספתא דשבת (ם: יכול לכל. אפיי

לפיקוח נפש: ושמרו בני ישראל את

השבת. כדי לעשות שבתות אחרות

יזהרו בשבת זו בקיום שמירת שבתות

הרבה: אין אדם מעמיד את עלמו.

מלהליל את ממונו מיד גנב והאי

גנב דאתי במחתרת מידע ידע דקאי

בעל הבית באפיה ואדעתא דהכי

אתא דמימר אמר כי קאי לאפאי

קטילנא ליה ואין זה ספק נפשות אלא

ודאי נפשות והתורה אמרה לו כאן

אחרי שבא להורגך השכם להורגו:

דחמר חביי. בסנהדרין (דף מג.) על

היוצא ליסהל ואמר יש לי זכות ללמד

על עלמי דקתני התם מחזירין אותו

אפילו ארבע וחמש פעמים ובלבד

שיהא ממש בדבריו והוינן בה מנא

ידעי ואמר אביי מסרינן ליה זוגא

דרבנן שמלוין אותו עד בית הסקילה

ואם אמר יש לי ללמד זכות על עלמי

ישמעו אלו אם יש ממש בדבריו

אם לאו והכי נמי גבי כהן העובד

איכא למימר נמי דהכי עבדי ליה:

ואשכתן. מהכא דאודאי פיקוח

נפש מחללין אבל ספק לא שמעינן מינה וכולהו נמי כגון אך חלק

איכא למימר דודאי פיקוח נפש

קא ממעט ולא ספק וכן ולא אתם

מסורין בידה למות (ד) ודאי וכן

חלל עליו כדי שישמור ודחי שבתות

הרבה: דשמוחל לית ליה פירכח.

אשר יעשה האדם המצות שיחיה בהם

צם התשובה אין בפני עצמה לא נימא דלא כרבי. תימה לי דהוה אכל להחיום. כגון שיודע ללמד זכות על אדם שנדון בב"ד ליהרג: בה א מיי׳ פ״א מהלכות פו ב ג מיי׳ שם פ״ד הלכה שבתורה אבל בלא תשובה יש עבירות שאינן מכפרות עליהן כגון :6

הלכה ט וטוש"ע א"ח סי תרו סעי אן:

ר מיי פ"ג מהלכות שגגות הלכה ט: ΠĐ ז [מיי' פ"א מהלכות משובה הלכה ב]:

תורה אור השלם ו. וְאַתַה דָבֵּר אֵל בְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אַךּ אֶת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אַךּ אֶת שַׁבְּתֹתֵי תִּשְׁמֹרוּ כִּי אוֹת קרתיכֶם לְדַעַת כִּי אֲנִי לְדרתִיכֶם יי מקדשכם:

שמוח לא יג שמווז לא יג 2. וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַשַּּבְּת כִּי קֹרֶשׁ הָוֹא לְכֶם מְחַלְלֶיהָ מות יומָת כִּי בָּל הָעשָׁה בָה מְלָאכָה ונכרתה הנפש ההוא מֶקֶרֶב עַמֶּיהָ: שמות לא יד שמות לא יד 3. וְשְׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבְּת לַעֲשׁוֹת אֶת

ֶּגֶּוֹנְיִנְּשָּׁבְּוֹנִינְצְּשׁׁתוּנְּאֶנּ הַשַּׁבְּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלְם: שמות לא טז ַכּוּרָה: 4. וּשְׁמִרְהֶּם אֶת חֻקּתִּי וְאֶת מִשְׁפָּטִי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אתם האדם וחי בהם אני ויקרא יח ה ויקרא יח ה כִּי בִיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר אַלִּיכֶם לְטַהֵּר אֶתְכֶּם מִפֹּל חַטּאתֵיכֶם לְפָּנֵי יְיָ תִּטְהָרוּ: ויקרא טז ל 6. וְזָרַקְתִּי אֲלַיכֶם מִיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכּל טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכּל טָמְאוֹתֵיכֶם וּמְכָּל גָּלוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם: גִּלוּלִיכֶם

יחזקאל לו כה יחזקאל יו כה 7. מִקְנַוֹה יִשְׂרָאֵל יְיָ בָּל עוֹבָיף יֵבשׁוּ וְסוּרַי בָּאָרֶץ יָּכֶתֵבוּ כִּי עָזִבוּ מִקוֹר מֵיִם

רבינו חננאל מניין לפקוח נפש שהיא ןדוחה את השבת ומה . מילה שהיאז אחד מאבריו התינוק מצילו מן המיתה מאליעזר בנו של משה האלינוו, שנאמר ויהי בדרך במלון ויפגשהו ה' ויבקש במלון ויפגשהו ה' ויבקש המיתו, ויבקש המיתו לתינוק מפני שנתעצלה אמו ולא מלה אותו, וכיון שהרגישה, מלה אותו וקראתו חתן דמים, והצילתו מן המיתה שנאמר וירף ממנו. פי׳ וירף חולי המות מאתו מן התינוק, אז אמרה חתן דמים אתה לי, בדמי המילה. ואמרינן תו למולו ואפי׳ בשבת כדי לפדותו מן המיתה. וכתיב וערל ערלתו ונכרתה, מלמד

שהקטו נתפש בעוו האב.

נמי י"ל דומיא דסיפא דקתני ועל החמורות הוא תולה עד שיבא יוה"כ ויכפר דההיא בכל עבירה איירי דאינה מכפרת בלא יוה"כ ה"נ רישא: חוץ מפורק עול. נסוף פ״ק דשבועות (דף יג.) נפקא ליה מקרא כי דבר ה' בוה זה הפורק עול ומגלה פנים בתורה ואת מלותו הפר זה המפר ברית בשר הכרת תכרת הכרת לפני יום הכפורים תכרת לאחר יוה"כ יכול אפילו עשה תשובה ת"ל עונה בה לא אמרתי אלא בזמן שעונה בה והקשה הרב רבי יעקב מאורליינ"ש זל"ל

מלי לשנויי מיתה ויוה"כ מכפרות עם התשובה על כל עבירות

פורה עול ומגלה פנים ומיפר ברית ויש לומר דשפיר טפי משני אי

אמאי

אבל להחיות אפילו מעל מזבחי ומה זה שספק יש ממש בדבריו ספק אין ממש בדבריו ועבודה דוחה שבת קל וחומר לפקוח נפש שדוחה את השבת נענה רבי אלעזר ואמר ומה שמילה שהיא אחד ממאתים וארבעים ושמונה איברים שבאדם דוחה את השבת קל וחומר לכל גופו שדוחה את השבת רבי יוםי בר' יהודה אומר יאת שבתותי תשמורו יכול לכל ת"ל יאך חלק רבי יונתן בן יוסף אומר ²כי קודש היא לכם היא מסורה בידכם ולא אתם מסורים בידה ר' שמעון בן מנסיא אומר נושמרו בני ישראל את השבת יאמרה תורה חלל עליו שבת אחת כדי שישמור

שבתות הרבה א"ר יהודה אמר שמואל אי הואי התם הוה אמינא דידי עדיפא מדידהו ייוחי בהם ולא שימות בהם אמר רבא יילכולהו אית להו פירכא בר מדשמואל דלית ליה פירכא דר' ישמעאל דילמא כדרבא ידאמר רבא מאי טעמא דמחתרת חזקה אין אדם מעמיד עצמו על ממונו והאי מִידע ידע דקאי לאפיה ואמר אי קאי לאפאי קמילנא ליה והתורה אמרה בא להרגך השכם להרגו ואשכחן ודאי ספק מנלן דר' עקיבא נמי דילמא כראביי דאמר אביי מסרינן ליה זוגא דרבנן לידע אם (י) ממש בדבריו ואשכחן ודאי ספק מנא לן וכולהו אשכחן ודאי ספק מנא לן ודשמואל (יי ודאי לית ליה פירכא אמר רבינא ואיתימא רב נחמן בר יצחק יימבא חדא פלפלתא חריפא ממלא צנא דקרי: מתני חמאת ואשם ודאי מכפרין ימיתה ויוה"כ מכפרין עם התשובה תשובה מכפרת על עבירות קלות על עשה ועל לא תעשה ועל החמורות ∞הוא תולה עד שיבא יוה"כ ויכפר יהאומר אחמא ואשוב אחמא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה יאחמא ויוה"כ מכפר אין יוה"כ מכפר יעבירות שבין אדם למקום יוה"כ מכפר יעבירות שבין אדם לחבירו אין יוה"כ מכפר עד שירצה את חבירו ?דרש ר' אלעור בן עוריה ימכל חמאתיכם לפני ה' תמהרו עבירות שבין אדם למקום יוה"כ מכפר עבירות שבין אדם לחבירו אין יוה"כ מכפר עד שירצה את חבירו אמר רבי עקיבא אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרין סמי מטהר אתכם אביכם שבשמים שנאמר יוזרקתי עליכם מים מהורים ומהרתם ואומר ימקוה ישראל (ה') מה מקוה ממהר את הממאים אף הקב"ה מטהר את ישראל: לכו" אשם ודאי אין אשם תלוי לא והא כפרה כתיבא ביה הגך מכפרי כפרה גמורה אשם תלוי אינו מכפר כפרה גמורה אי נמי הגך אין אחר מכפר כפרתן אשם תלוי אחר מכפר כפרתן דתגן שחייבי חמאות ואשמות ודאין שעבר עליהן יוה"כ חייבין אשמות תלוין פמורין: מיתה ויוה"כ מכפרין עם התשובה: עם התשובה אין בפני עצמן לא נימא דלא כרבי דתניא י רבי אומר על כל עבירות שבתורה בין עשה תשובה בין לא עשה תשובה יום הכפורים מכפר חוץ @(מפורק עול) ומגלה פנים בתורה ומיפר ברית בשר שאם עשה תשובה יוה"כ מכפר ואם לא עשה תשובה אין יוה"כ מכפר אפילו תימא רבי תשובה בעיא יוה"כ יוה"כ לא בעיא תשובה: תשובה מכפרת על עבירות קלות על עשה ועל לא תעשה: השתא על לא תעשה מכפרת על עשה מיבעיא אמר רב יהודה הכי קאמר על עשה ועל לא תעשה שניתק לעשה ועל לא תעשה גמור לא ורמינהו ∞אלו הן קלות עשה ולא תעשה

את התורה לגנאי כגון מנשה 🕫 שהיה חוץ דורש באגדות של דופי לא היה לו למשה לכתוב אלא ותמנע היתה פלגש וגו': ומיפר ברים בשר. מילה ובמסכת שבועות ³ יליף לה מקראי:

ודאי ולא שיבא בעשייתה לידי ספק מיתה אלמא מחללין על הספק: פלפלחה. גרעין אחד: מדא בותני' מעחת וחשם ודחי. הם אשם גזילות ומעילות ויש אשם שהוא תלוי הבא על שגגת ספק כרת ובגמ׳ פריך והא ביה נמי כפרה כתיבא: הטחת וחשם ודחי מכפרין. ומסתמח תשובה איכא שאם לא היה מתחרט לא היה מביא קרבן (ס): גבו׳ הא לפרה לתיב ביה. וכפר עליו הכהן על שגגתו אשר שגג (ויקרא ה) באשם תלוי כתיב: אשם תלוי אינו מכפר כפרה גמורה. אלא תולה להגן עליו מן היסורין עד שיודע לו שודחי חטא

ויביא חטאת הכי ילפי׳ לה בכריתות

(דף כו:): פטורין. דיום הכפורים

מכפר עליהן וטעמא מפרש בכריתות

(דף כה:): חוץ מפורק עול. כופר

בהקב"ה: מגלה פנים בחורה. דורש

רנשבורנ

ואלו הכא קאמר התשובה אע"פ מהל' ת"ת אות ב:

מוסף רש"י

אך חלק. אכין ורקין מיעוטין (ערובין קה. פסחים ה. שם עא. שבועות יג.). מאי טעמא דמחתרת. שלמרה תורה אין לו דמים, כלומר הרי הוא לך כמי שאיי לי הן פי דמים, כפונני הוי הוא לך כמי שאין לו דם ונשמה ומותר להורגו (סנהדרין עב.). חזקה אין אדם מעמיד עצמו על ממונו. שרואה שאחר נוטלו ושומק, הלכך יודע הגנב הזה שבעל הבית עומד על ממונו להלילו ומימר אמר הגנד אי אזילנא ומיתר חתר הגנב חי חזיכנה לגביה קאי באפאי ואי קאי קטילנא ליה ואמרה לך חורה אין לו דמים ומלמדתך מאחר שהוא בא להרגך השכם אחה להרגו (שם). פלפלתא. גרעיו

הניטן של פלפל (חביגה יה). חרץ מפררק עול. של כל המלומ (כרימות ז.) או: כופר בעיקר (שבועות יג), ומגלה פנים בתורה. גא על דככי מורה במוצפא ובגלוי עזות פניו כגון מנשה שהיה יושב ודורש באגדות של דופי לא היה למשה לכמוב אלא וממנע הימה פלגש. וילר ראובו בימי הליר חטים וווח ונוי׳ חוהדריו צמי.

שיוקס מושב שנין וואבר בינון וואבר. והגדול בעון עצמו ורשעים בחיוב מיתה. זה טעם של רי אלעזר בן עזריה. [מתני' חטאת] ואשם ודאי מכפרין, אכל אשר תלוי אע״ג דכתיב ביה כפרה, אינו מכפר כפרה גמורה, דלכי מתידע ליה בעי איתויי קרבן אחר. אי גמי כדתנן חייבי חטאות ואשמות ודאין שעבר עליתן יום הכפורים חייבין, חייבי אשמות תלויין פטורין. מתת ויום הכפורים מכפרין מה התשובה, מתניתין דלא כרבי, דתניא רבי אומר כל עבירות שבתורה בין עשה תשובה בין לא עשה תשובה יום הכפורים מכפר, חוץ

מפורק עול והמגלה פנים בתורה והמפר בריתו של אברהם אבינו, שאם עשה תשובה יום הכפורים מכפר, ואם לא אין יום הכפורים מכפר. ושנינן אפילו תימא רבי הכי קתני, תשובה צריכא יום הכפורים, אבל יום הכפורים מכפר אפילו בלא תשובה, כדתנן תשובה מכפרת על עבירות קלות על עשה ועל לא תעשה שניתק לעשה, אבל [על] לא תעשה גמור לא, ועל החמורות תולה התשובה עד שיבא יום הכפרים ויכפר. והמינהי אלו הן קלות שהתשובה מכפרת על עשה ועל לא תעשה ועל לא תעשה גמור לא, ועל החמורות תולה התשובה עד שיבא יום הכפרים ויכפר. והמינהי אלו הן קלות שהתשובה מכפרת על עשה ועל לא תעשה חוץ מלא

תשובה בעיא יום הכפורים יום הכפורים לא בעי תשובה. ו"מ"מ הכא משמע דיום הכפורים עיקר ואפילו הכי קאמר ע. תשובה, וקשה מכאן על מה שרגיל רצינו יעקב לומר דמלמוד מורה טפל לגבי דרך ארץ מדקסני [אנוח פ"צ מ"ב] יפה מלמוד מורה עם דרך ארץ אלגוא דרך ארץ עיקר, כדדייקינן בינמות פרק החולץ [לה, ב] גבי שותרת יבם שנפלו לה נפסים דיורשי האב עיקר ומיירי בנפסי מלוג מדקמני יחלקו יורשי הבעל עם יורשי האב אלמא יורשי האב עיקר, ואילו הכא קאמר עם החשובה אע"יפ שאינה עיקר. י"ל דהכי קאמר עם החשובה שעשה כבר לריך יוה"כ ואינו בא לומר שלריך שניהם. אי נמי משום מימה (דבהדיא) [דבהדיה] יקרו. "יר איזה קוחות שם מהשובה שפשה מכל מין יחיד כירומים לנו טחת שתין שליהם. מי דנת משום ממנה קובשיית) קרשורית מנא שם המשובה שקר גבי מיחה. ועוד יש לומר דלרבי ממי לריך משובה לכפר קדקמיבעיא) [מקיבעיא] ש"ג [דמקוהי יחיד הכפורים למעט מכרת דכפרה גמורה בלא חשובה ליכא, דאלי"כ למה חרב הבית בשביל עוטמינו כיון שיום הכפורים מכפר חוץ מג' דברים דפורק עול וכו'. ועוד מקשים על פירוש ר"א ז"ל מדכתיב [קהלת ט, ט] ראה חיים עם אשה אשר אהבת וגוי, וחיים עיקר. וי"ל דמיים דקרא הא (ד)דרשיט ליה בפרק קמא דקידושין [ל, ב] שאין זה אלא אומטת והכי קאמר כשם שחייב להשיאו אשה כך

ואמריען נמני בפרק כילד מברכין [לה, ב) ראשונים עשו חורתן קבע ומלאסתן ערסי רו, ומען [אבות פ"ז מ"ח] במ"ח דברים חורה ניקנים במיעוט דרך ארץ כוי. והא דיוקא דהחולץ אינו ראיה דלא דייקיען אלא מדסני יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב ולא קחני יחלוקו ססמא דייקיען (מדקאמי) [מדהאריך] בלשוט לשטח יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב, ש"מ דיורשי האב הוו עיקר, ולא ידעתי מה רצה לומר, דמה אם היה מארין בלשוני מלוקו יורשי הבעל ויורשי האב לא הוה דייקינן מידי, וא"ב על כרחין מלשון עם דייק. ולי נראה כי היה לו לומר ימלוקו יורשי הבעל ויורשי האב ועם ייסור לשון הוא לדקדק כן, אבל (אי) [הא ד]סני יפה מלמוד סורה עם דרך ארץ (דהוה משמע) אין זה ייסור [לשון] כי לא היה לו (לשון) לשנות יפה מלמוד חורה (לדרץ) [עם דרך) ארץ דהוה משמע או זה או זה קאמר, וכן נראה עיקר.

מ) שבת תלב. ב) ותחתים ד) סנהדרין עד. ע"ו כו: נד., ה) וחגיגה י. וש"נ], ו) סנהדרין עב., ז) [סנהדרין מג.], ח) חגיגה י מגילה ז.. ע) וגי׳ רא״ם תשובה תולה], י) [ל"ל חת זו דרש וכן חי" במשנה שבמשניות], ל) ג" ירושלמי ומי, () [בקרא וכן במשנה שבמשניות לית' וע' תי"ט] בירמיה י"ד כתוב בלא מלת ה' כמו שהוא לפנינו וכ"ה בירושלמי וברי״ף ובע״י, מ) כריתות כה., נ) [לקמן פו:] שבועות יג. כריתות ז., ם) ובשחלחות פרש׳ הברכה סימן קסו איתא מהלועג על חבירו], **ע**) [שבועות לנו מומפחל פ"ד ה"הו. פ) [סנהדרין לט.], ל) דף

הגהות הב"ח (א) גמ' זוגא דרכנן לידע

אס יש ממש בדבריו: (ב) שם ודשמואל לית ליה פירכא כל"ל ותי' ודאי נמחק: (ג) רש"י ד"ה ותה מילה וכו׳ בתוספתא דשבת בפ׳ טו וע״ם: (ד) רש״י ד"ה ואשכחן כו' מסורין בידה למות וכן חלל עליו כל"ל וחיבת ודאי נמחק: (ה) ד"ה מטאת כו' מביא קרנן הס"ד ואח"כ מה"ד מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו ולא חטאתיכם שבין זה לזה:

הגהות מהר"ב

אן בתו"י ד"ה חשונה שיקר וכו'. נ"ב עיין בזה באורך בהגהת מיימוני פ"ג